

man først har den — saa vilde det være ret heldigt, om man var i Stand til at skaffe faktiske Oplysninger til Bedømmelse af Forholdet; saa bør man ikke nøjes med almindelige Betragtninger, hvorimod der kan sættes andre almindelige Betragtninger, der kunne have lige saa stor Gyldighed. Da vi nu ikke kunne faa saadanne Oplysninger herhjemme, er det naturligt, at man kaster et Blik paa, hvorledes Teaterforholdene ere i andre Lande. Derfra kunde man dog maaske hente Erfaringer, der kunde give Bidrag til, hvad vi kunde have i Vente, hvis vi fik en Ordning som den foreslaaede — man kan vanskelig sige fra en tilsvarende Ordning thi ganske den samme findes ikke andre Steder. Jeg vil tillade mig at meddele nogle saadanne Oplysninger, uden at gaa meget udførlig ind paa, hvorledes Forholdene have udviklet sig i de forskellige Lande; det er noget, som ærede Medlemmer selv kunne undersøge nærmere. Jeg har søgt at samle en hel Del Data; jeg skal nævne, hvorledes Ordningen er i forskellige Lande, men kun gaa udførligt ind paa et Par Stykker af dem, særlig paa et, som jeg tror er meget oplysende. Andre Lande kunne med Hensyn til deres Teaterordning deles i 2 Klasser, de Lande, hvor man har, hvad man kunde kalde den fri Teaternæring, selv om den maatte være bunden til visse Betingelser, naar disse dog ere af en almindelig Beskaffenhed, saaledes at naar Betingelserne ere til Stede, vedkommende har Ret til at drive Teaternæring, og de Lande, hvor man har Privilegiesystemet. Af de Lande, hvor man har Teaterfrihed, plejer man jo først og fremmest at nævne Frankrig. Dette Land fik sin Teaterlov i 1864, Loven bestemte, at der for, at kunne bygge og drive et Teater kun fordredes, at man anmeldte dette for vedkommende overordnede Autoritet, at man underkastede sig Censuren og efterkom forskellige Bestemmelser angaaende Byggeførløbet, Brandvæsen, Logevæsen, Politi m. m. Det var denne Ordning, man fik i 1864, og som i alt væsentligt er den endnu bestaaende. Det viste sig — jeg nævner det, til Oplysning om, hvorledes denne Ordning har virket — i 1867, altsaa efter 2—3 Aars Forløb, at man paa de sidste 1½ Aar, i Paris havde ikke mindre end 12 Teaterfallitter, og 6 af de fallerede Teatres Pas-

siver udgjorde et samlet Beløb af 4,300,000 Francs. Det var ikke blot, fordi man var i en Overgangsperiode, thi Teaterfallitter ere overhovedet ikke ganske ualmindelige i Paris, jeg skal saaledes særlig henvise til Aaret 1897. Naar man nu vil spørge, om man i Frankrig føler sig tilfreds med og mener at have vundet noget væsentligt ved at have faaet indført Teaterfrihed, saa turde — i det mindste efter, hvad der er mig bekendt — Forholdet være det, at man føler sig alt andet end tilfreds. Jeg skal saaledes henvise til, at Paris' kyndigste og mangeaarige Teaterkritiker Francisque Sarcey jævnlig har bekendt, at han tog fejl, da han i sin Ungdom ivrig kæmpede for den fri Teaternæring, og har udtalt, at han vilde ønske, at man en Gang kunde faa en Diktator, der kunde tøjle Teaterfriheden. Videre skal jeg ikke komme ind paa at omtale de franske Teaterforhold. Jeg skal dog endnu nævne, hvad jeg har glemt at sige, at den Gang, man i 1864 foretog den omtalte Forandring, saa blev det udtalt, at man troede, at man derved skulde højne Kunstens Niveau og yække en bedre Smag hos Publikum; men jeg tror nok, at man nu i Paris mener, at *det* ikke er naaet. Jeg skal med Hensyn til de franske Forhold fremdeles anføre, at den franske Teaterlov udtrykkelig udelukker *cafés chantants* og lignende Etablissementer, hvortil der udfordres Bevilling. — Som andre Lande, hvor der ogsaa er fri Teaternæring, skal jeg nævne Belgien, Luxembourg og Italien, uden dog at komme nærmere ind paa dem. Jeg skal kun bemærke, at Forholdene i Italien synes noget uklare, idet Forholdet nok er det, at skønt man ifølge Princippet for den fri Teaternæring har Ret til at faa saakaldet Tilladelse, Næringsbevis, kan Overøvrigheden dog til enhver Tid tilbagekalde denne Tilladelse, hvilket ikke synes ret godt at stemme med Princippet. — Jeg skal nu gaa over til at omtale et Land, ved hvis Teaterlivs Historie og Udvikling jeg skal dvæle noget udførligere, nemlig Tyskland. I Aaret 1869 blev der truffet en legal Ordning af Teaterforholdene i Næringsloven af 21de Juni 1869. Dens § 32 bestemte, at Skuespiller-entreprenører skulle have en Tilladelse til at drive deres Næring, men at Tilladelsen skal gives, naar der ikke foreligger Kends-